

ไม่เลือนลอย

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ถาม-ตอบ ปัญหารธรรม วันที่ ๒๔ มิถุนายน ๒๕๖๑

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถาม : เรื่อง “พุทโธคือความจริง”

จากผลการปฏิบัติครับ

ขณะที่ปฏิบัติพยายามอยู่กับพุทโธในทางเดินจงกรมและทุกๆ อิริยาบถ รู้สึกว่าในวันแรกๆ ความคิดที่ผุดขึ้นมามันไม่ใช่ความจริง แล้วส่วนใหญ่จะพาเราไปในทางที่ต่ำ หรือพอเราอยู่กับพุทโธได้มากขึ้น มันก็พยายามเอาเรื่องที่เรารู้สึกว่าผิดขึ้นมาแทน มองเห็นภาพของความจำพยายามหลอกล่อเราให้เข้าไป คิด โดยใช้ความจำบางทีก็หลายๆ ชุดต่อเนื่องกัน เพื่อให้เกิดความหมาย ให้เราตีความและเกิดอารมณ์ความรู้สึก บางทีพอภาพจำ จำพวกนี้ไม่ค่อยมีผลต่อเรา มันก็มีความรู้สึกที่พยายามขับออกมาจากกลางอก มองไม่เห็นว่ามันคืออะไร บางทีก็รู้สึกเป็นคลื่น บางทีก็เป็นก้อนๆ วนๆ แต่มันส่งผลต่ออารมณ์ความรู้สึกยาก และบางทีมันก็ไปขับเคลื่อนภาพจำให้ทำงานประสานกัน เพื่อหลอกล่อเราอีก

ส่วนในทำนั้งสมาธิ ขณะพยายามอยู่กับคำบริกรรม ผมอยู่ได้ไม่กี่ที ตัวเราก็เข้าไปอยู่ในความคิด เป็นตัวตนในความคิดนั้น พอเสร็จจากการนั่งสมาธิก็ตั้งคำถามกับตัวเองว่า มันมาตอนไหน ทำไมเราไม่เห็น แล้วทำไมเราเชื่อ แล้วเข้าไปอยู่โดยที่ไม่รู้ ตัว รู้ตัวอีกทีก็ดำเนินเรื่องไปสักระยะหนึ่งแล้วเป็นแบบนี้ตลอด แต่พอทำซ้ำๆ ไปเรื่อยๆ พยายามตั้งสติจนสิ้นเวลา และในช่วงวัน ปฏิบัติครั้งหลังนี้ รู้สึกภาวนาแล้วไม่มีความสงบและทรมาน พุทโธที่มันบริกรรมมันลอยๆ

แต่ก็นึกคำพูดหลวงตาว่า (ความหมายสื่อประมาณว่า เหตุและผลเป็นของคู่ ถ้ามีเหตุอย่างใดต้องเกิดผล ก็กลับมานึกถึงตัวเราเองว่า เราคงพุทโธแล้วยังไม่มีสติดีพอ และบอกตัวเองว่าปัจจุบันจะเป็นอย่างไรก็ยอมรับมันไป ทำไปตามความจริง อยู่กับ ความจริง ต้องได้ความจริง

และไม่เชื่ออะไรที่ผู้คนขึ้นมา เชื่อแต่ พุทธที่ตัวเองบริโภค และคราวนี้ได้มองตัวเองกลับไปว่าที่เคยบริโภคพุทธมามีแต่ความอยากได้สมาธิ ไม่สะอาด)

คำถาม

๑. ความรู้สึกที่พยายามขับออกมาคืออะไรครับ

๒. จิตกับขันธมันเชื่อมต่อกันใช่ไหมครับ แล้วสังขารมี ทั้งที่อยู่กับจิตและอยู่กับขันธใช่ไหมหรือเปล่าครับ

๓. เวลาที่เราบริโภคแล้วมันไม่ติดต่อกับคำบริโภค จิตมันเป็นอย่างไรครับ

ตอบ : นี่พูดถึงว่าคำถามนะ คำถามตอบมาตั้งแต่ต้นเวลาอารัมภบทมา เห็นไหม “พุทธคือความจริง พุทธคือความจริง”

พุทธมันเป็นความจริงของมันอยู่แล้ว พุทธเป็นความจริงตั้งแต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ องค์-สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้ายังไม่ตรัสรู้ นะ มีองค์สมเด็จพระ-สัมมาสัมพุทธเจ้าล่วงหน้ามาแล้ว ๓ พระองค์ องค์สมเด็จพระ- สัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นองค์ที่ ๔ และองค์สมเด็จพระสัมมาสัม- พุทธเจ้าพระศรีอาริยมตไตรยก็จะมาตรัสองค์ที่ ๕ แล้วยังมีอนาคตวงศ์อีก ๑๐ องค์ แล้วยังมีอนาคตไปอีก นี่เป็น คำพยากรณ์ขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า พุทธมันมีสัจจะมีความจริงมาตั้งแต่อดีต ปัจจุบัน และอนาคต

เพียงแค่คนที่เกิดมาในปัจจุบันนี้มันเหลวไหล คนที่ เกิดมาในปัจจุบันนี้มันทำไม่ได้ตั้งสัจจะนั้น ถ้าสัจจะนั้นมันมี ๒ ประเด็น ประเด็น ๑. ในชาติปัจจุบันนี้เรามีความเพียร มีความ วิริยะอุตสาหะมากน้อยแค่ไหน อีกประเด็น ๑. ที่เราย้ำของเราตลอด คือว่ามันต้องมีอำนาจวาสนาบารมีมาเหมือนกัน

ถ้าไม่มีอำนาจวาสนาบารมีมา เมื่อก่อนเราไม่เชื่อ เมื่อก่อน เราเชื่อเลยว่ามันอยู่ที่ความเพียรของเรา มันอยู่ที่ปัจจุบันนี้ เราเข้มแข็งแค่ไหน แต่พอเราอยู่ในปฏิบัติเราได้เห็นมามากมายไ้ เวลาคนที่ทุ่มเทมากๆ บางคนทุ่มเทมาก แต่ทุ่มเทแบบเขา มันทุ่มเทแบบไฟไหม้ฟางทุ่มเทแบบเป็นครั้งเป็นคราว เป็นวรรคเป็นตอน มันไม่ต่อเนื่องๆ ไ้ แล้วสุดท้ายแล้วมันก็แบบว่า

กรรมฐานมันวนเสียคือเลิกไปๆ เราเห็นพระกรรมฐาน หรือเห็น ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติยกเลิกล้มเลิกไปมหาศาล แล้วที่อยู่ ที่อยู่นี้ ถ้าบางคนปฏิบัติแล้วไม่ได้ผลนะก็สวมรอย ใ้พวกสวมรอยๆ อ้างธรรมะของพระพุทธเจ้า อ้างธรรมะของครูบาอาจารย์ แต่ความจริงมันไม่มีอยู่จริง มันสวมรอยเอา

คำว่า “สวมรอย” หมายความว่าอย่างไร คำว่า “สวม รอย” ก็เหมือนเมื่อก่อนที่ว่ามันนะ เมื่อก่อนที่ว่า เห็นไหม เวลาบอกพระธาตุๆ เราเชื่อในเรื่องพระธาตุ แต่เราไม่เชื่อในเรื่องพลาสติก พลาสติกไม่เชื่อ นี่ก็เหมือนกัน การสวมรอยๆ เห็นไหม สวมรอยมันพูดเหมือนกันแต่มันไม่เหมือนกันเพราะมันไม่มีความรู้ไง หนึ่งบอกหนึ่งเป็นสอง เด็กมันก็รู้ เด็กประถมมันก็รู้ หนึ่ง บอกหนึ่งต้องเป็นสอง ใครมันก็พูดได้ แต่เอ็งมีเนื้อหาสาระใน การบอกนั้นไหม เอ็งมีข้อเท็จจริงในการบอกนั้นไหม เอ็งมีข้อเท็จจริงในผลที่จะรับนั้นหรือไม่ มันไม่มีข้อเท็จจริงอันนั้นใน

นี่พูดถึงว่า ถ้ามันแบบว่ากรรมฐานมันวนเสียๆ มันแบบนี้ ที่เมื่อก่อนไม่เชื่อนะ เมื่อก่อนเชื่อสัจจะเชื่อความจริง แต่พอปฏิบัติไปเพราะเห็นมันมากขึ้นๆ เพราะเมื่อก่อน เห็นไหม มันก็เป็นวงแคบ วงแคบก็ภาษาเรานะ เวลาผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ ก็เอาตัวตน เอาตัวเราเองเป็นตัวตั้ง ทุกคนเอาตัวเองเป็นตัวตั้ง เพราะทุกคนเอาประสบการณ์ของตนเป็นที่ทดสอบใช้ใหม่ แล้วทดสอบถ้ามันทำแล้วมันล้มลุกคลุกคลาน ทุกคนก็รู้ว่าล้มลุก คลุกคลาน เวลาถ้ามันทำได้ๆ มันต้องล้มลุกคลุกคลาน เหมือน เรา เราทำงานทำอะไรแล้วทำงานแล้วไม่ประสบความสำเร็จ มันก็รู้เลยว่าสูญเปล่าไม่ได้อะไรเลย ถ้ามันจะได้ก็ได้ประสบการณ์ในการทำงานนั้น แต่เวลาทำงานๆ แล้วประสบความสำเร็จ มันมีผลตอบแทน มันรู้ของมัน

นี่ก็เหมือนกัน เวลาปฏิบัติที่มันล้มเหลวๆ เพราะมันไม่มีผลตอบแทน มันไม่มีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอัน แต่เวลาปฏิบัติไปแล้วถ้ามันมีสิ่งใดเป็นขึ้นเป็นอันบ้าง มันเก็บ เก็บผลประโยชน์ นี่ ประสบการณ์ของจิต ประสบการณ์ของจิต เวลามันดีขึ้นๆ มัน ต้องดีขึ้น ถ้ามันไม่ดีขึ้นมันจะมีตึงคับหนได้ยังไง เวลาประหาร ประหารชั่วคราวๆ แล้วสมุจเฉทปหานประหารจริง แล้วสมุจเฉทปหานมันมีหนเดียว

หลวงตาท่านพูดไง หลวงตาท่านพูด เวลาที่เรื่องถ้าสาริกา เวลาขึ้นไปรายงานหลวงปู่มัน “อ้อ! เหมือนเราที่ถ้าสาริกาเลย” ท่านก็ปฏิบัติต่อ ปฏิบัติต่อจะเอาอย่างนี้อีกไง พอขึ้นไป

รายงานท่าน มันไม่ได้อารมณ์เดิม มันไม่ได้อย่างเดิม “เฮ้อ! เวลาสมุจเฉท-ปหานมันก็ครั้งเดียวเท่านั้นแหละ คนมันตายได้หนเดียว กิเลส มันก็ตายได้หนเดียว กิเลสมันไม่มีตายซ้ำซากหรือคตทั้งคปหานมันไม่ตายมันชั่วคราว แต่เวลามันสมุจเฉทปหานมันตาย พอมันตายแล้วมันก็ตายครั้งเดียว มันจะมีตาย ๒ ครั้ง ๓ ครั้งที่ไหน มันไม่มีหรือ คนเรามันตายได้หนเดียว กิเลสมันก็ตายได้หนเดียว” ก็เลยคิดว่ากิเลสมันตายไปแล้ว ก็เลยภาวนาอยู่สุขสบาย “นิพพานเป็นเช่นนี้เอง นิพพานเป็นเช่นนี้เอง” อยู่ ๕ ปี

เวลาท่านจะแก้ เห็นไหม “มหาจิตเป็นอย่างไร มหาจิตเป็นอย่างไร” “อูย! สบายดี สบายดี สบายตลอด” สบายเพราะเข้าใจว่าคือนิพพาน ก็กิเลสมันตายหนเดียวไง แต่ความจริงมันไม่ใช่ ความจริงกิเลสมันตายหนเดียว แต่กิเลสตัวนั้นมันตายไปแล้ว มันมีพ่อกิเลส มีปู่กิเลส รออยู่ข้างหน้า เราคิดว่ากิเลสมันมีตัวเดียวไง เวลาไสดาปัตติมรรค ไสดาปัตติผล นั่นก็หลานกิเลสมันตายไป เวลาสทิกาคามิมรรค เห็นไหม สทิกาคามิผล นั่นนะ ลูกกิเลสมันตายไป เวลาอนาคามิมรรค นั่นนะพ่อแม่มันตาย กามราคะ ปฏิฆะ คือตัวพ่อตัวแม่

เวลาท่านจบแล้ว หลวงตาท่านมาเทศน์ประจำ เห็นไหม แม่ทัพใหญ่ แม่ทัพใหญ่คือความโลภ ความโกรธ ความหลง แม่ทัพใหญ่ก็คือตัวพ่อมัน แม่ทัพใหญ่ผู้ที่บริหารจัดการ ในกองทัพก็คือแม่ทัพใหญ่ แล้วเจ้าวัฏจักรละ นั่นนะจอมทัพ แม่ทัพกับจอมทัพคนละคนด้วย นี่ไง เวลาคนประพฤติปฏิบัติ มันจะเห็นอย่างนี้ไง ถ้าปฏิบัติตามความเป็นจริง ถ้ามันรู้มันเห็นตามเป็นจริง มันจะเห็นจริงๆ อย่างนี้

เวลาล้มลุกคลุกคลานมาก็ล้มลุกคลุกคลาน ใครประพฤติปฏิบัติก็เอาตัวเองเป็นตัวตั้ง ถ้าตัวเองมีประสบการณ์แค่ไหนก็ได้เห็นวูบๆ วาบๆ อ๊อย! นิพพานเป็นเช่นนี้เอง มันก็อยู่แค่นั้นไง แต่เวลาครูบาอาจารย์ที่ท่านปฏิบัติมามันจะมีช่องทางที่ไปอีก มหาศาลเลย ตั้งแต่ล้มลุกคลุกคลาน เห็นไหม ปุณฺณ กัลยาณชน ปุณฺณคือคนหนา คนทำสมาธิไม่ได้ กัลยาณชนคือคนที่ทำสมาธิได้สะดวกสบายขึ้นมา จากปุณฺณเป็นกัลยาณชน กัลยาณชนเพราะอะไร กัลยาณชนเพราะละ รูป รส กลิ่น เสียงเป็นบ่วงของมาร เป็นพวงดอกไม้แห่งมาร รูป รส กลิ่น เสียงเป็นเครื่องล่อทำให้เราเป็นสมาธิไม่ได้ เวลาเราละรูป รส กลิ่น เสียงแล้ว เราว่างได้ เห็นไหม

พอจิตเราสงบระงับเข้ามา เห็นไหม นั่นแหละกัลยาณชน กัลยาณชนเวลามันเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง คนที่ไม่มีสัมมาสมาธิ สติปัฏฐาน ๔ นี่ก็เอา สติปัฏฐาน ๔ อุปโลภณ์ขึ้นมาเอง โดยที่ที่เราทำสมาธิแล้ว แล้วทำสมาธิแล้วไม่เห็นกาย เขาก็ให้นึก ให้นึกเอา ให้นึกขึ้นเป็นตัวเชื่อเป็นตัวยกขึ้น เห็นไหม การนึกเอามันก็เป็นเรื่องหนึ่ง เห็นไหม นั่นแหละ ถ้ามันไม่เห็น สติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงก็ให้นึกเอา แต่ถ้าจิตสงบระงับเข้ามาแล้ว ถ้าเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง นี่ไปปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ แต่การจะปฏิบัติในแนวทางสติปัฏฐาน ๔ จิตมันต้องมีกำลัง จิตมันต้องมีวาสนาของมัน มันถึงจะเป็น สติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงได้

ถ้ามันจอมปลอม มันโกหก มันไปปิด มันมดเท็จ มันก็ เอาสติปัฏฐาน ๔ ตามความจำ ตามความจำตามการอุปโลภณ์ ความอุปโลภณ์ขึ้นมาไม่เป็นความจริง ไม่เป็นความจริงได้ไง มันก็เลยเป็นสติปัฏฐาน ๔ จอมปลอม ถ้าเป็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงมันต้องทำความเข้าใจเข้ามา ถ้าใจสงบแล้ว มันมีผลของมันขึ้นมา ถ้ามันยกขึ้นเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริงนั่นคือโสดาปัตติมารค จิตเห็นอาการของจิต คำว่า “จิตเห็นอาการของจิต” คือเห็นอาการเห็นความคิด

ความคิดคืออะไร ความคิดที่มีสัมมาสมาธิคือกาย เวทนา จิต ธรรม ธรรมารมณ์ๆ เพราะจิตมันสงบแล้วมันถึงเห็นอารมณ์เห็นความรู้สึก นี่จิตเห็นๆ มันถึงเป็นสติปัฏฐาน ๔ แต่ตอนนี้ อารมณ์ท่วมหัวเลย อารมณ์บีบหัวใจเราแบนแต่แต่เลย ไม่เห็น ไม่เห็นหรอก เห็นแต่ขี้มันขีรด หัวใจใจ เห็นแต่ขี้ แต่ไม่เห็น สติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง

ถ้าจิตสงบแล้วจิตเห็นอาการของจิต จิตเห็นกาย เห็นเวทนา เห็นจิต เห็นธรรม โอ้โฮ! มหัศจรรย์มาก นี่ไง ถ้าคนภาวนาเป็น

คนภาวนาเป็น มันเคยล้มลุกคลุกคลานมาก่อน เคยทรงตัวได้ด้วยสัมมาสมาธิ แล้วสัมมาสมาธิมันไม่เห็นสติปัฏฐาน ๔ มันก็ล้มลุกคลุกคลานก็ว่ากันไป แต่ถ้าวันไหนมันเห็นสติปัฏฐาน ๔ ตามความเป็นจริง นี่ตามเป็นจริงถ้าจิตเห็นอาการ ของจิต มหัศจรรย์ๆ นี่ผู้ที่ประพฤติปฏิบัติ เขามีแนวทางอย่างนี้ พอมีแนวทางอย่างนี้ปั๊บ นี่ไง บอกว่า เวลาประสบการณ์ของจิต เห็นไหม

เวลาหลงตาขึ้นไปรายงานเรื่องถ้าสาวริกา แล้วท่านรายงานเสร็จแล้วท่านขึ้นคุยต่อเนื่องไป บางวันขึ้นไปกับบอก “อยากได้ออย่างนั้นอีก” เวลาหลงปู้มันท่านแก้ “มันก็หนเดียว กิเลสตายแล้ว กิเลสตายได้หนเดียว” คำว่า “หนเดียว” มันตายแล้วก็จบไป ธรรมชาติของคนมันคิดมันก็คิดได้เท่าที่ความคิดของตน แต่ความจริงมันไม่ใช่ ความจริงหลงปู้มันความหมายของท่านคือว่า ลูกหลานมันตายแล้วละ พยายามชวนชวายเป็นไปหา พ่อ หาจอมทัพ หาความโลภ ความโกรธ ความหลง หาอสุภะ แต่ความจริงคิดว่าตายแล้วก็จบไป ความเข้าใจ สุดท้ายแล้ว ไฉนคนพูดก็ต้องมาแก้

เพราะเราฟังหลวงตาท่านเล่าข้างเดียวไม่ได้ฟังหลวงปู่มัน แต่เวลาฟังแล้วเราเคยปฏิบัติ มา แล้วเรามาทบทวนนะ อื้อฮือ! อื้อฮือเลย มันอยู่ช่องทางไหน อยู่ระหว่างไหน เหมือน เหมือน เราขึ้นรถไฟเข้ากรุงเทพฯ รถไฟ เห็นไหม มันออกจากโพธารามไป มันก็ผ่านบ้านโป่ง มันก็เข้า นครปฐม ไปถึงนครปฐมแล้วนี่กว่านี้ กรุงเทพฯ ลงเลย มันก็อยู่นครปฐมนั่นนะ ไปเที่ยวองค์พระ แล้วบอก “อ้อ! องค์พระ กรุงเทพฯ เป็นเช่นนี้เอง” ไ้คนที่เขาอยู่กรุงเทพฯ เขารู้ “เฮ้ย! มึงยังไม่ เข้ามาบางแคเลยนะ มึงยังไม่ เข้าบางกอกน้อยเลย แล้วมึงจะเข้ากรุงเทพฯ ได้อย่างไร”

นี่ใจคนเป็นกับคนไม่เป็นมันต่างกัน ได้ขึ้นรถไฟเหมือนกัน ได้ผ่านหลายสถานีเหมือนกัน แต่ได้ไปลงนครปฐมเห็นองค์พระ นึกคิดว่า “อ้อ! นี่เป็นศูนย์กลางของกรุงเทพฯ” ไม่ใช่ นี่เป็นศูนย์กลางของอาณาจักรศรีวิชัย อาณาจักรดั้งเดิม

นี่พูดถึงความคิดของคนมันร้อยแปด นี่พูดถึงว่าเวลาเอาตัวเองเป็นตัวตั้ง แล้วเอาตัวเองเป็นตัวตั้ง แล้วเราจะบอกว่าพุทโธ มันเป็นสัจจะความจริงมาแต่ไหนแต่ไร แต่พอเป็นสัจจะความจริงมาแต่ไหนแต่ไร แต่เวลาเรากระทำ เราทำแล้ว เห็นไหม มันไม่ได้ผล ไม่ได้ผล เขาบอกทั้งๆ ที่เขาเชื่อพุทโธเป็นความจริง แต่อาร์มภบทมานี่ อาร์มภบทมาเวลาเราพุทโธอยู่กับพุทโธ เวลาเราบอก เราเดินจงกรมอยู่เราใช้ความคิด ความคิดมันก็ลากเราไปๆ

ถ้าเราเดินจงกรมถ้าไม่ใช้ความคิด เราอยู่กับพุทโธดีกว่า เพราะความคิดมันหลายชุดนึก
ความคิดเขาบอก “ความคิดมันผุดขึ้นมาหลายชุด แล้วทำให้เรารู้สึก” ถ้าความคิดเวลาจะใช้
ความคิดเราต้องปัดพุทโธแล้วสู้กับมันไป ตัวต่อตัว อย่าให้เราจับปลาสองมือ ทั้งพุทโธทั้งใช้
ความคิด ความคิดเวลาเราใช้ เราใช้เป็นปัญญาอบรมสมาธิ เราใช้แบบตัวต่อตัว จับให้มันคั่น

ให้ตาย เอากันจริงๆ จังๆ แล้วปฏิบัติตามความจริงๆ จังๆ ขึ้นมา มันจะได้ผลขึ้นมาเป็นความจริงๆ จังๆ ขึ้นมา

เวลาบอกว่า “เวลาเขาเดินจงกรม เขาใช้ความคิดของเขา เห็นความล่อความหลอกของกิเลส เห็นไหม มันสร้างเรื่องขึ้นมาประจำ มาหลอกล่อเราๆ” ทั้งๆ ที่รู้นะ ทุกคนก็รู้หมดละ แต่เวลามันล่อได้เนียนๆ ก็อ้อ! น่าจะใช่ ตามมันไปพักหนึ่ง พอมันเห็น โอ้โฮ! ถูกหลอกอีกแล้ว เดียวก็กลับมาใหม่ นี่ไง มันหลอก เนียนๆ เวลามันหลอกเนียนๆ ก็เชื่อมันพักหนึ่ง แต่ถ้าเราพุทโธชัดๆ นะ มาหลอกเราไม่ได้ ถ้าสติปัญญาเราดี สติปัญญาเราดีนะ

นี่ระหว่างกิเลสกับธรรมต่อสู้กัน เวลาประพฤติปฏิบัติเนะ อย่างน้อยใจ อย่างเสียใจ เราเองเราก็ทุกข์ยากมามาก แต่เวลามันทุกข์มันยากที่ไรนะ มันมีवासนานะ จะระลึกถึงพระพุทธเจ้ากับหลวงปู่มันทุกที เพราะ ๖ ปีของพระพุทธเจ้าไม่ธรรมดาหรอก เวลาหลวงตาท่านสอนนะ **“ท่านเคยปฏิบัติถึงสลบไหม พระพุทธเจ้าสลบถึง ๓ หนนะ”** พวกเราไม่เคยนั่งถึงกับซ็อกสลบไปนะ พวกเรานี่ไม่เคย พระพุทธเจ้าสลบไปเลยนะถึง ๓ ครั้ง

ฉะนั้น เวลาเราเทียบถึงความลำบากของพระพุทธเจ้า ความลำบากของหลวงปู่มันนะ ความลำบากของเราจิบๆ มันก็ค่อยยังชั่วหน่อย มันก็ทำได้ เราใช้คตินี้บังคับตัวเองมาตลอด **“ความเพียรของเณร ความทุกข์ของเณรนะ ไม่ได้ชี้เล็บของครูบาอาจารย์หรอก ไม่ได้ชี้เล็บ”** ฉะนั้น ไม่ได้ชี้เล็บ มันก็พยายามของมัน พยายามของมัน ทำของมันมา แล้วพอมันได้ผล พอได้ผลมันจะไปเข้าใจคำเทศน์ของหลวงปู่มัน ไปเข้าใจคำเทศน์ของหลวงตา เพราะมันเหมือนกัน ไง

เวลาเราประพฤติปฏิบัติเริ่มต้น เวลาท่านเทศน์นะ สิ่งที่เราทำแล้วเราเข้าใจ เพราะสิ่งที่เรายังไม่เข้าใจอ้อม! มันคืออะไร บอกเอ้! เอ้! เอื้อยูนะ เวลาท่านเทศน์ขึ้นมามันเอ๊ะ! เอ๊ะ! แต่พอถ้าเราทำแล้วมันผ่านแล้ว ไซ้ ฉะนั้น เวลาเราพูดนะ เราเอามาพูดบ่อย เราอยู่ที่บ้านตาดนั้นแหละ เวลาหลวงตาท่านเทศน์จบแล้ว เราก็นั่งบนศาลาที่ท่านเทศน์นั้นนะ แล้วท่านพูดกับหลวงปู่สี เพราะหลวงปู่สีก็นั่งฟังเทศน์อยู่ด้วย **“สีเนาะ สีเนาะ”** เรานั่งฟังอยู่นะมันคิดเองไง แหม! **พระอรหันต์คุยกับพระอรหันต์เว้ย พระอรหันต์รับรองกับพระอรหันต์**

เราก็นั่งฟังอยู่นะ แต่ตัวเองไม่รู้เรื่องหรอก แต่ด้วยปฏิภาณไง ด้วยปฏิภาณของเรา เรา
เรารู้ว่าหลวงตาท่านเทศน์จบ พอท่านเทศน์จบกับถ้อยหนึ่ง หลวงปู่ลีท่านนั่งฟังอยู่ด้วย ท่านก็หัน
ไปทางหลวงปู่ลี “ลีเนาะ ลีเนาะ” ลีเนาะก็หมายความว่าที่เทศน์ธรรมะมามันรู้กันสองคน
พระอรหันต์กับพระอรหันต์ท่านรู้จักกัน ใต้เรารู้ พระอรหันต์กับพระอรหันต์ท่านรู้จักกัน แต่เราไม่
รู้เรื่อง แต่คิดได้แค่นี้ คิดได้แบบนี้เนาะ โอ้โฮ! เราฟัง นี่ไง ถ้ามันเป็นความจริงแล้วมันจะเป็น
อย่างนั้น มันรู้เท่าทันกัน มันเหมือนกัน ถ้ามันเหมือนกันแล้วมันเหมือนกัน ถ้าเหมือนกันอย่าง
นั้นมันจะเป็นความจริง

นี่พูดถึงว่า เขาใช้คำว่า “พุทโธ” มันเป็นความจริงไง พอพุทโธมันเป็นความจริง แหม! มัน
ขึ้น มันจริงอยู่แล้ว แต่ พวกเรามันไม่จริง ถ้าไม่จริง เห็นไหม เราอย่าปฏิบัติด้วยความเลื่อยลอย
หลวงตาท่านสอนนะ ถ้าการประพฤติปฏิบัติมันต้องการสติ ถ้าขาดสติคือสักแต่ว่า สัก
แต่ว่าการปฏิบัติเราไม่สมบูรณ์ ถ้ามันจะสมบูรณ์ได้มันต้องมีสติ ถ้ามีสติแล้ว เห็นไหม เรา
พยายามมีสติ แล้วถ้ามันแบบว่ามันเจ้อจาง เจ้อจางไป มัน เบาบางไป เราไม่มีสติ เราไม่มี
ความรู้สึก เราก็ดั้งขึ้นมาใหม่ๆ สู้้อยู่อย่างนั้น เดินเถอะ สู้้อย่างนั้น

“เปรียบเทียบ เปรียบเทียบถึงชาวไร่ชาวนา เปรียบเทียบถึงคนทุกข์คนยาก
เปรียบเทียบถึงคนที่ไปเครื่องบินตกอย่างนี้ อยู่ท่ามกลางหิมะอย่างนี้ เขาทุกข์ยากกว่า
เราเยอะ เวลาเราทุกข์ เราคิดถึงคนอื่นทุกข์มากกว่าเรา ลำบากมากกว่าเรา แล้วภาษา
เรานะ เขาไม่มีโอกาสด้วย เรามีโอกาสนะ”

นี่คิดของเรา วิธีการปฏิบัติของเรา เราใช้อย่างนี้มาตลอด แล้วเวลาใครมาถามปัญหา
เอาประสบการณ์ของตนบอก ทำอย่างนี้ ทำอย่างนี้ ทำอย่างนี้ แล้วเอ็งทำได้หรือเปล่าไม่รู้ แต่!
แต่ของเราทำ เราทำของเราอย่างนี้

ฉะนั้น เขาบอกว่า “พอปฏิบัติมา พอทำไปแล้วพุทโธบางที่มันเลื่อยลอย” เพราะเราขาด
สติ เราไม่จริง ๆ เราไม่เลื่อยลอย เราเอาจริงเอาจังของเรา ถ้าเอาจริงเอาจังจะได้ผลตอบแทนที่
ถูกต้อง

คำถามที่ ๑. นะ “๑. ความรู้สึกที่มันพยายามขับออกมา นั่นมันคืออะไร” นั่นคือกิเลสมัน
จะขับออกมา เวลามันขับออกมา เพราะอะไร ขับออกมาเพราะเรากำหนดพุทโธ แล้วใช้ปัญญา

อบรมสมาธิ เราพยายามควบคุมใจ เหมือนกับนักกีฬา นักมวยเวลามันเข้าต่อสู้กัน เห็นไหม อีกคนเข้าไปจนมุม เห็นไหม เขาพยายามจะออกจากมุม

นี่ก็เหมือนกัน เราดูแลเรารักษาขึ้นมา บางทีมันจะจับมันจะดันออกมาจากหัวใจ “แล้วมันจะจับมันจะดันอะไรจับดันล่ะ” กิเลสเป็นนามธรรมมันจะจับดัน แต่พอมันจับดันมันก็ต้องมีเล่ห์เหลี่ยม มันมีของมันจริงๆ แต่เอ็งไม่ทันมัน พอเอ็งทันมัน มันก็พลิกใจ เขาบอกว่า “เวลาเขาปฏิบัติไป ความรู้สึกที่มันเหมือนกับมีอะไรจะดันออกมาจากใจ นั่นมันคืออะไร” นั่นแหละภาวสวะ นั่นคือภพ นั่นนี่คือตัวต้นเหตุ ถ้าตัวต้นเหตุ แต่! แต่เรายังจับ มันไม่ได้ แต่รู้ รู้ว่ามันมีอะไรดันออกมา ดันออกมา แต่เราไม่รู้ ถ้าเข้าไปในหน้าหงายเลย แพ้มันตลอด ถอยกลับมาที่พุทโธไว้ๆ

หลวงตาท่านสอนประจำ พุทโธอยู่ที่ปลายจมูก เหมือนเผ้าอยู่ที่ปากประตูบ้าน ใครจะเข้าใครจะออกก็เห็นตลอด แหม! พุทโธเข้า พุทโธเข้าไปที่กลางสะดือ พุทโธออกมา ปลายจมูก ท่านบอกว่าเวลาใครมาก็ตามมันเข้าไปในบ้าน ปากประตูบ้านเราปล่อยทิ้งร้างไว้ คนจะเข้าจะออกได้เยอะเยอะเลย แต่ถ้าเราอยู่ที่ปลายจมูกอู่นๆ อย่างนี้ หายใจเข้านึกพุท หายใจออกโธ แล้ว เผ้าที่ปากประตูไว้ ใครจะเข้าใครจะออกเราก็เห็น ใครจะมา ขโมยของในบ้านก็จะเห็น ใครที่เราเผลอเข้าไปในบ้านมันจะ ขโมยของออก เราก็เห็น เราอยู่ที่ปลายจมูกนั้น หายใจเข้านึกพุท หายใจออกโธ

นี่ก็เหมือนกัน ที่มันจับดันอยู่ๆ ไม่ต้องไปยุ่งกับมัน กลับมาที่ปลายจมูก หายใจเข้านึกพุท หายใจออกโธ เพราะกำลัง เราไม่พอ ถ้ากำลังมันพอสิ่งนั้นมันอาจจะเบาบางลง สิ่งนั้นมันจะ หายไป มันหายไปไม่ใช่หายไปแบบไม่มีนะ หายไปแบบมันฉลาดกว่าเรา หายไปโดยพลิกแพลงใจ หายไปว่าเดี๋ยวจะเล่นเกมใหม่ เกมนี้เอ็งรู้ทันแล้ว เดี่ยวมาเกมใหม่ ถ้าเอ็งจะรู้เท่าทัน กิเลสนะ กิเลสมันสงบตัวลง แล้วคิดว่ามันจะแพ้ะ ไม่ใช่หรอก มันกำลัง จะไปเปลี่ยนหน้าเหมือนศิลปะของจีนเปลี่ยนหน้ากาก มันจะไปเปลี่ยนหน้ากากออกมา งงเลย ตัวนี้ตัวใหม่ ไม่ใช่หรอกเขาไปเปลี่ยนหน้ากาก

นี่ที่บอกว่า “มันจับดันมันคืออะไร มันคืออะไร” กิเลส ต้นเหตุของมัน **อวิชชาปจฺจยา สงฺขาร** แล้วมันพลิกแพลง มันเปลี่ยนแปลงไปตลอด มีลูกมีหลานมีเหลนเที่ยวหลอกเที่ยว

หลอนแข็งทั้งปีทั้งชาติ ธรรมะเท่านั้นที่จะไปฆ่ามัน กิเลสกลัวธรรมๆ กิเลสไม่เคยกลัวอะไรเลย กลัวสติ กลัวสมาธิ กลัวปัญญา แล้วเราฝึกหัดของเรา ฝึกหัดของเรา นี่เขาถามว่า “ความรู้สึกที่ พยายามขบถันนั้นคืออะไร” คือกิเลส แล้วกิเลสมีปู่ มีพ่อ มีแม่ มีลูก มีหลาน จะบอกกิเลส กิเลสมันซื้ออะไร มันเป็นอย่างไร โอ้โฮ! ต้องไปเปิดห้องแล็บ แล้วต้องเอากิเลสมาพิจารณา กิเลสใครกิเลสมัน จบ

“๒. จิตกับขันธมันเชื่อมต่อกันใช่ไหมครับ และขันธ ๕ มันมีทั้งที่อยู่กับจิต และที่อยู่กับขันธใช้หรือไม่”

จิตกับขันธมันเชื่อมต่อกันๆ ขันธมันมีขันธอย่างหยาบ ขันธอย่างกลาง ขันธอย่างละเอียด เวลาจิต เห็นไหม จิตแท้ๆ แล้วจิตนี้เวลาขันธมันขาด เห็นไหม เวลาขันธมันขาดไปจากจิต ขันธมันขาดไปจากจิต ขันธ ๕ รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ “แล้วมันเชื่อมกับจิตอย่างไร” มันเชื่อมกับจิตเวลา อารมณ์ เห็นไหม เวลาสัมพันธ์กันด้วยเจตสิก จิต เห็นไหม อนุสัย มันสืบทอด มันเกิดดับ เกิดดับ จิตมันไม่เคยดับแต่ขันธ ๕ มันดับได้ ขันธ ๕ มันดับได้คือว่า ความรู้สึกนึกคิดมันดับได้ แต่พลังงานไม่เคยดับ ไม่เคยตาย จิตไม่เคยตาย แต่ความคิดเดี๋ยวก็คิด เดี่ยวก็ไม่คิด

“แล้วจิตกับขันธมันเชื่อมต่อกันอย่างไร” เชื่อมต่อกันเพราะ ก็มึงเพลอไป พอมันเพลอมันก็ไหลเลย พอสติเราทัน เห็นไหม ปัญญาอบรมสมาธิรู้เท่าทันขันธ รู้เท่าทันความคิด รู้เท่าทันต่างๆ ความคิดดับหมดเลย ดับแล้วเหลืออะไร เหลือที่ยืนมองอยู่ นี่ไง “จิตกับขันธเชื่อมต่อกันอย่างไร” จิตกับขันธเชื่อมต่อกันวิถีแห่งจิต มันเชื่อมต่อเป็นอภิธรรมเลย วิถีแห่งจิต มันกระทำอย่างนั้นเลย

แต่วิถีแห่งจิต เห็นไหม การกระทำของจิต กิริยาของจิตมันก็เป็นกิริยาของจิต แต่กิริยาของจิตคนที่มีกิเลสคือปุถุชนของเรา

กิริยาของจิตของพระอรหันต์ กิริยาของจิต เห็นไหม ขันธ ๕ ขันธที่เป็นภาระใจ ภาระา หเว ปญจกขนธา มันเป็นภาระอย่างยิ่ง แต่ถ้าคนที่มีกิเลส เห็นไหม ขันธก็เป็นกิเลสด้วย เพราะอวิชชามันปฏิสนธิจิตมันมีอวิชชา อวิชชา จิตเกิดจากอวิชชา เกิดจากจิต เห็นไหม มันก็มีกิเลสไปด้วยก็เลยเป็น ขันธมาร “เวลาขันธกับจิตเชื่อมต่อกัน

อย่างไร” ชันท์กับจิตเชื่อมต่อกันโดยวิธีแห่งจิต ถ้ามันไม่มีกิเลสแล้วมันก็เป็นกิริยา เป็นกิริยา เห็นใหม่

เหมือนกับลมพัดมันก็มีของมัน แต่ถ้าลมพัดแล้วบ้านพัง ลมพัดคนเจ็บไข้ได้ป่วยมันโกรธนะ นี่ก็เหมือนกัน ถ้ามีกิเลสๆ มันก็เวลาลมพัดแล้วมันรู้ร้อนรู้หนาว มันพอใจ ไม่พอใจ อู้ย! อู้ย! แต่ถ้าเป็นลมจริงๆ ลมแท้ๆ ลมมันไม่มีชีวิต ลมมันไม่รู้สีก มันก็พัดของมันไป ความคิดชันท์มันก็เหมือนกับลมพัดไป เออ! ลมมีไหม มี แล้วมันพัดมาจากไหน พัดก็ลม มันเปลี่ยนแปลงมันถึงพัดไป วิธีแห่งจิตก็เป็นแบบนั้น นี่พูดถึง “ชันท์กับจิตมันเกิดขึ้นได้อย่างไร”

คำถามเนาะ “แล้วสังขารที่มันมีอยู่กับจิตและที่อยู่กับชันท์” สังขารมันก็สังขาร มันก็เป็นชันท์ & อยู่แล้ว ถ้ามันอยู่กับจิตๆ ถ้ามันหยาบ ละเอียด มันก็มีผลกระทบได้ แต่ถึงที่สุดแล้ว เห็นไหม อนาคามิมรรค กามราคะ ปฏิฆะสิ่งต่างๆ ที่มันชำระล้างไปแล้ว ที่นี้มันก็เป็นสังโยชน ละเอียด **อวิชชาปจฺจยา สงฺขารา** พูดถึงว่าจิตล้วนๆ เพราะมันเป็นนามธรรม มันไม่ใช่ชันท์ & นี่ไง ที่หลวงตาท่านพูดถึง อนัตตฯ “ละชันท์ & แล้วเป็นพระอรหันต์” ท่านบอกว่า อิม! อันนี้มันแปลกๆ แต่ถ้าเป็นอาทิตฯ เห็นไหม มโนนิพพินตะติมันละชันท์ & มาแล้วมันต้องไปละมโนด้วย ละใจด้วย ละใจอย่างไร นี่พูดถึง ชันท์กับจิตอันนี้พิจารณาไป พูดมากไปมันจะไปใหญ่ไป

ฉะนั้น ถึงพูดว่า “จิตกับชันท์มันเชื่อมต่อกันอย่างไร” มันเชื่อมต่อกันด้วยสิ่งที่มีชีวิต ถ้ามีชีวิตมันรับรู้สีกได้ว่าอย่างนั้นเลย “แล้วชันท์ที่อยู่กับจิต และอยู่กับชันท์ใช้หรือเปล่า” นี่ชันท์ก็เป็นชันท์ จิตก็เป็นจิต จิตไม่ใช่ชันท์ ชันท์ไม่ใช่จิต จบ

“การที่เราบริโภคแล้วมันไม่ดูดดื่มกับคำบริกรรม จิตมันเป็นอะไร” มันไม่ดูดดื่มเพราะกิเลสมันหลอกใจ แต่ถ้าเป็นธรรมมันชอบ ถ้าเป็นธรรม เห็นใหม่ มันดูดดื่ม มันซาบซึ้ง แต่ถ้าเป็นกิเลสมันจะทำให้เราเสียหาย เราก็พยายามตั้งสติของเรา ไม่ดูดดื่ม แล้วเวลาดูดดื่มไม่ถามบ้างล่ะ เวลามันดูดดื่มไม่ถามเลย หลวงพ่อพุทธโธดีดี ไม่ถามเลย ถามสิเวลามันดูดดื่มๆ อย่างไร เวลาไม่ดูดดื่ม นะถาม แหม! เวลากินข้าวอร่อยไม่เคยนึกถึงเลย เวลาไม่มีข้าว จะกิน หาหลวงพ่อกิน เวลาไม่ดูดดื่มกิเลสมันปัดแข้งปัดขา แต่ถ้ามันดูดดื่มๆ ก็ธรรมะเราดี สติเราดี การปฏิบัติเราดี นี่ เห็นไหม เดียวก็ดี เดียวก็ร้าย จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก จิตนี้เป็นได้หลากหลายนัก จบ

ถาม : เรื่อง “ความรู้สึก”

กราบนมัสการพระอาจารย์ด้วยความเคารพ

กระผมเคยกราบเรียนขอความเมตตาจากอาจารย์ ในเรื่องความสงสัยจากการปฏิบัติ ครับ ติดค้างมาเป็นปี พยายามถามพระมาหลายท่านก็ไม่ได้คำตอบที่ลงใจ เรื่องมีอยู่ว่าเมื่อปีที่แล้ว ในช่วงเมษาฯ ได้มีโอกาสบวชเพื่อตั้งใจปฏิบัติเป็นเวลา กว่าเดือน จำวัดที่พัทลุงสงขลบุรีแห่งหนึ่ง ตั้งใจเดินจงกรม อดนอน อดอาหาร ตามจริตที่ชอบของตนเอง เนื่องด้วยกุฏิเป็นกุฏิคู่มิโง่งทางเดินหน้าห้องร่วมกัน แต่มีกระผมจำวัดกุฏิเดียว ก็จะเดินจงกรมที่โง่งทางเดินหน้าห้องทุกวัน วันละหลายชั่วโมง เมื่อสงบก็จะมานั่งที่ม้านั่งหน้าห้อง จิตก็สงบต่อยาวๆ ทุกๆ วัน

มีวันหนึ่งขณะที่ทำข้อวัตร กวาดโง่งหน้า ในใจหงุดหงิด คิดว่าโง่งที่พัทลุงกว้าง ต้องเป็นภาระมากมายของเรา ต้องทำความสะอาด นี่มันกว้างขวางเกินไป และต้องไปทำความสะอาดกุฏิห้องข้างๆ อีกด้วย แต่ก็ใช้ปัญญาไล่เหมือนกันครับ ว่าเรามีเวลามากมายก็ค่อยๆ ทำไปสิ แล้วก็พยายามฝึกฝนทำให้ช้าๆ ประณีตๆ อยู่ๆ ขณะที่ลากไม้กวาด แป๊บหนึ่งแค่แวบขณะที่ลากไม้กวาดจริงๆ ครับ โอ้! มันคืออะไร ความรู้สึก อะไรกัน ทำไมมันบอกไม่ถูก ไม่เคยเป็นมาก่อน จะบอกว่าสว่างมันก็ไม่สว่าง จะบอกว่ามันเป็นอย่างไรก็บอกเล่าไม่ถูกครับ

จะเล่าให้พระอาจารย์ที่พัทลุงก็ยังไม่สามารถบอกเล่าความรู้สึกแบบนี้ได้เลยครับ เพราะมันไม่เคยเป็นมาก่อน ไม่เคยเป็นมาก่อนเลย เคยแต่แค่สงบร่มเย็นเบาสบายโล่งใจเท่านั้นเอง ครับ แต่อาการแบบนี้เป็นแวบเดียวเท่านั้นจริงๆ รู้และจำได้ติดใจ แต่บอกอะไรไม่ถูกครับแต่ติดใจค้างใจ สงสัยถามพระก็ไม่มี คำตอบไม่ลงใจ มันคือสมาธิ คือจิต หรือมันคือปัญญา หรือมันคือสัมผัสล้นแน่ๆ แน่ใจก็คิดเหมือนกัน ในใจคิดเหมือนกันว่ามันรู้จริงๆ ครับ แต่ที่แน่ๆ มันคือความรู้สึกที่ดีมากๆ มันคิดมันติดอาการนี้ครับ มันวนคิดถึงอาการแบบนี้ตลอดครับ

กราบเรียนท่านอาจารย์ครับ “กระผมควรต้องปฏิบัติแก้ไขอย่างไรครับ”

อีกคำถามหนึ่ง อีกคืนใกล้ๆ วันลาสิกขา ขณะนั่งปฏิบัติเดินจงกรมพอสงบแล้ว จึงเดินมานั่งที่ม้านั่งประจำที่หน้าห้อง สักพักได้ยินเสียงคน ๓ คนเถียงกัน คึกกันเสียงดังมาก จนสงสัยว่าใครมาทะเลาะกันแถวๆ หน้าลานจอดรถ ความรู้สึกเหมือน พ่อแม่ถูกเถียงกัน เลยลุกขึ้นและเดินไปที่หน้าประตู ก็ไม่ปรากฏใคร เสียงก็ยังดังอยู่ตลอดไป แต่จับไม่ได้ว่าคุยอะไรกัน เวลานั้น

ประมาณเที่ยงคืน จนกระทั่งลมพัดบ้าง สงสัยบ้าง เข้าใจไปเองบ้าง อย่างนั้น อย่างนี้ จึงตัดสินใจ
เข้าห้อง

กราบนมัสการครับ “ถ้ากรณีอย่างนี้ เราได้ยินเสียงแบบนี้สมควรปฏิบัติอย่างไรดีครับ”

หลวงพ่ : กราบเรียนถามนะ

ตอบ : เอาคำแรกก่อน คำถามแรกคือแวบ! ถ้าแวบเนี่ยภาษาเรานะ ภาษาเราถ้าเราพุท
โธ หรือเราภาวนาอยู่นี้ มัน เห็นไหม เราเหมือนกับว่า เราได้มีคำบริกรรมอยู่ ถ้ามีคำบริกรรมอยู่
มันจะ ‘ได้’ มันจะไม่ได้ มันจะได้จะไม่ได้ ถ้ามีสิ่งใดมาแวบมานี้ ใ้มันมันเป็นอาการของใจทั้งนั้น
มันเป็นอาการของใจ แต่อาการอย่างนี้มันฝังใจ ฝังใจมากๆ ฝังใจมากแล้วอาการฝังใจ เห็นไหม

เวลาหลวงตาท่านพูด “ธรรมเกิดๆ คือ กิเลสเกิด” กิเลสเกิดก็เป็นอย่างนี้มันฝังใจ แล้ว
มันคาใจเที่ยวไปถามเขาหมดเลย อาการแบบนี้ก็ถามเขาไปทั่วเลย “ผมเป็นอย่างไรครับ ผมเป็น
อย่างไรครับ” แล้วจะเป็นอะไรเพราะผ่านไปแล้ว พอเกิดอะไรขึ้น มันก็เกิดอาการหนึ่งนะ แล้ว
เราก็จะเอาอาการอย่างนี้เที่ยวถามเขาไปทั่วเลย มันเสียเวลาไป มันเหมือนว่าถ้าเราไม่มีอะไรเลย
เราก็ไม่มีอะไรเลย พอเรามีอะไรเลยแห่ม! ฉันทวยๆ ฉันทมี เทียวอวด เขาเรื่อย มันจะมีสิ่งใดมันก็
แล้วไปแล้ว

**อดีต อนาคตมันแก้กิเลสไม่ได้ อดีต อนาคตมันทำให้ เราเสียหาย มันทำให้เรา
เสียเวลา สิ่งที่ยังคาใจมันฝังใจ มัน คาใจมันฝังใจนั้นก็วางไว้ วางไว้แล้วเรากลับมาพุท
โธ กลับมา ภาวนาของเรานะ แล้วเกิดถ้ามันดีขึ้นมันจะผ่านอารมณ์อย่างนี้ เข้าไป วิตก วิจาร์
ปิติ สุข เอกัคคตารมณ์ องค์ของสมาธิ มันต้องมีวิตก วิจาร์ เห็นไหม เราจะลึกขึ้นพุท วิจาร์คือ
พุทโธๆ วิตก วิจาร์ วิตก วิจาร์ไปเรื่อยๆ มันเกิดปิติ โอ้โฮ! ตัวพอง ตัวใหญ่ ตัวอะไร นี่เกิดปิติ พอ
มันเกิดปิติแล้วพอพุทโธต่อเนื่องไป ปิตินี้วางหมดเลย แหม! ว่างเลย ถ้ามันต่อเนื่องไป เห็นไหม
จากสุขมันก็เป็นเอกัคคตารมณ์ตั้งมั่น มันผ่านไปนะ นี่องค์ของสมาธิ แต่ลักษณะโดดเด่นละ
ลักษณะของจิตของใครอะไรมันเด่น มันเด่นตรงไหน แล้วเวลาเป็นสมาธิแต่ละทีมันก็เด่นไม่
เหมือนกัน**

คราวนี้ไปทำสมาธิอยู่บนยอดเขา โอ้! บรรยากาศมันดี มากเลย เห็นไหม เวลาสงบก็
สงบไปอย่างหนึ่ง ไปทำสมาธิใน ถ้า มันอับมันทึบเวลาเป็นสมาธิมันมีเป็นอีกแบบหนึ่ง จิต ดวง

เดี๋ยวนั้นนะ นีรวัดก วิจารณ์ ปิติ สุข เอกคตธรรมณฺ์ เอกค- คตธรรมณฺ์ความตั้งมั่น แล้วมันตั้งมั่นมัน
แวมมากก็แวมไปแล้ว เราจะบอกว่าอาการของจิต แล้วถ้าเขาบอกว่า “มันเป็นอะไร เป็นสมาธิ
เป็นจิต เป็นปัญญา หรือสัมพล่นแน่ๆ เลย” ใช่ สัมพล่น “สัมพล่นแน่ๆ เลย” สัมพล่น

สัมพล่นคือว่ามันมาโดยไม่มีเหตุมีผล ถ้าเราทำพุทโธ เราใช้อานาปานสติ เราใช้ปัญญา
สงบเรารู้ว่าสงบ ไม่ใช่สัมพล่น ไม่ใช่สัมพล่นหมายความว่าเราปฏิบัติโดยชัดเจน โดยสติ โดย
ความเพียรควบคุมดูแลมันก็เห็นมา เหมือนทอดไข่ ทอดไข่ ทอดไข่ ทอดไข่ ทอดไข่ มันสุกต่อ
หน้าเรารู้เราทอดไข่ ดีไข่ ลงไปไข่สุกเลย เอ๊ย! ใครทอดไข่ ใครทอดไข่ งงแล้วนะ ใครทอด ไข่
ใครทอดไข่ ถ้าเราทอดไข่เราก็ทอดไข่ พลิก เออ! ไข่สุก เห็นไหม ตั้งใจทำโดยสติสัมปชัญญะ มัน
ก็ไม่สงสัย เอ๊ะ! ดอกไข่ฟุ้งไข่สุกเลย ใครทอดไข่ เท่านั้นแหละเป็นเรื่องเลย ใครทอดไข่ ใครทอด
ไข่ ไปทั่วเลย

มันแวม! อาการของจิต ไม่มีปัญหาหรรอก ไม่มีปัญหาหมายความว่าเรามี
สติสัมปชัญญะสมบูรณ์ สิ่งที่เกิดขึ้น แล้วสิ่งที่เกิดขึ้น โอ้โฮ! นักปฏิบัตินะ เดี๋ยวมันจะเกิดอีกแยะ
แยะเลย เลห์เหลี่ยม พลิกแพลงร้อยแปด นี่ขนาดแค่ลมพัดลมเพลยนะ มันยังติดขนาดนี้ แล้ว
ถ้าไปเห็นกาย ไปเห็นกายเห็นขาใคร หย่อนลงมาอย่างนี้ เห็นแขนใครโผล่มาอย่างนี้ ไปเห็นลูก
กะตาของใครอย่างนี้ ตกใจ จะต้องไปถามพระอินทร์ ให้พระอินทร์ตอบ เวลามันเจอ โอ้โฮ! มัน
ยังอีกเยอะ

เวลาภาวนาไปถ้าเป็นความจริงนะ เป็นความจริงหมายความว่าจิตเราได้ประสบ ได้พบ
ได้เห็น ได้พัฒนาการ การปฏิบัติคือการฝึกจิต จิตตภาวนา ถ้าภาวนาไปมันจะเป็น แบบนั้น
ไม่ใช่ภาวนาที่อารมณ์ความคิด เอาความคิดมาได้มาแย้งกัน ไปฟังใครแล้วว่าแล้วก็มาเถียงกัน
ไม่มีประโยชน์เลย แต่ถ้าปฏิบัติไป แวม! ยังฝังใจขนาดนี้ เดียวเห็นขาใครห้อยมาตกใจเลยนะ
นั่นไม่ใช่อะไร นั่นเขามาลองของ แล้วพัฒนาไป

แล้วคำถามที่ “๒. มันมีอยู่คืนหนึ่งนั่งอยู่ที่ม้านั่ง มีคน เถียงกัน ๓ คน” คนเขาจะเถียงกัน
สิ่งใดก็แล้วแต่แล้วแต่เขา เวลาคนเราภาวนานะ บางทีถ้าจิตมันสงบแล้วได้เสียงกันประโคม
ดนตรี ดนตรีไทย เสียงประโคมดนตรีเสียงต่างๆ นะ แล้วบางคน ก็มีไป แต่บางคนก็ภาวนาที่
ไหน พอดีที่นั่นเขามีงานบวช เขา เปิดเครื่องขยายเสียง โอ้โฮ! เสียงเพลงมานี้โอ้โฮ! วันนั้นเทวดา

มาเล่นมหรสพให้ฟัง ไม่ใช่ เขาเปิดเครื่องเสียงมันมีงานบวช เสียง มันมีมา เรามีสติสัมปชัญญะ สมบูรณ์หรือไม่

เสียงนี้มันต้องเป็นหลวงปู่ชอบ หลวงปู่ขาว ท่านอยู่ในป่าของท่าน พวกสิ่งที่สร้างบุญ สร้างกรรมกันมา สายบุญสายกรรมที่มานุโมทนา สายบุญสายกรรมที่มาร่วมเชิดชู มันมีของมัน มันอยู่ที่วาสนาของคน แต่ของเราถ้ามันเถียงกันเพราะอะไร เพราะมันอยู่ในเมือง เขาเถียงกันก็แล้วแต่นะ เพราะอะไร ใน สามแยกสี่แยกสัมภเวสี ในสามแยกสี่แยกมีอุบัติเหตุ มีคนตาย จิตอยู่ที่นั่น เพราะอะไรนะ ในทางโค้งต่างๆ ในที่นั้นเวลา วันพระเขาได้ยินเสียงทวัρνนะ จิ่งจ๊ับๆ จิ่งจ๊ับๆ รถทวัρνมาคว่ำ ตายเยอะแยะไปหมด

เพื่อนเราจะไปปฏิบัติอยู่แถวเมืองจันทน์ ตอนเมื่อก่อนเข้าเมืองจันทน์ มันจะมีโค้งหักศอก ตรงนั้นนะ บอกตรงนั้นตายเยอะมาก แล้วพอวันพระนะใครไปภาวนา ไม่ต้องภาวนาผ่านไปก็ได้ยินเสียงจิ่งจ๊ับๆ จิ่งจ๊ับๆ มันยังเพลिनอยู่นะ มันยังตีจิ่งจ๊ับๆ ของมันอยู่นะ มันตายแล้วมันยังตีจิ่งจ๊ับอยู่ เนี่ยสัมภเวสี อายุขัยเขายังไม่ถึง เขาเกิดอุบัติเหตุตายเสียก่อน นี่มันมีของมันไง นี่ขนาดทางโค้ง ทางร่วม ทางแยก มันยังมีของมัน มันมีของท่าน แบบว่าเขาเสียชีวิตไป

เพราะว่าชีวิต เห็นไหม สิ่งที่ยาวขึ้นเวลาของจิตวิญญาณกับของมนุษย์มันแตกต่างกัน มันร้อยแปด เราไม่ต้องไปตื่นเต้นหรอก นี่เป็นวิทยาศาสตร์เลย เรารับผิดชอบภพของมนุษย์นี้แหละ เรารับผิดชอบชีวิตของเรานี้แหละ เราไม่ต้องรับผิดชอบ ไปรับรู้เรื่องสิ่งใดในมิติอื่น ในความเห็นอื่น แต่! แต่ในวิภวภูมิตะ มันมีอยู่จริง ของจริง ๆ มันมีอยู่จริง ๆ แต่เราไม่มีความสามารถจะรู้ได้ ถ้ามันมีอุบัติเหตุมาได้ยินเสียงเขาเถียงกัน แล้วก็วางชะ เถียงกันที่นั่นก็จบที่นั่น ไม่ใช่เรื่องของเอ็ง เรื่องของเรากลับมา พุทโธของเรา มาดูแลหัวใจของเรา

เขาบอก “นั่นคืออะไร นั่นคืออะไร สิ่งที่เราควรทำอย่างไร” ควรทำอย่างไร ตั้งสติ ปัจจุบันนี้เราเป็นมนุษย์ เรามีชีวิต เรา มีโอกาสพัฒนาใจเรา เรายังมีโอกาสทำให้เราเป็นคนดีงาม ขึ้นมาได้ เราควรทำตรงนี้ ทำตรงนี้ให้มันดีงาม ดีงามทางโลก และทางธรรม ทางโลกคือเราอยู่ด้วยศีล ด้วยธรรม ทางธรรมเราพยายามประพฤติปฏิบัติของเรา ให้หัวใจของเรามีการพัฒนาการที่ดีขึ้น หัวใจของเราให้มีพัฒนาการที่เป็นคุณธรรม จะเป็นประโยชน์กับเรา เอวัง